

BİREYSEL BAŞVURU KANUN YOLU İÇİN DAVA VEKÂLETNAMESİNDE ÖZEL YETKİNİN YER ALMASI ZORUNLULUĞU

Leyla Nur ODUNCU*

ÖZET

İnsan haklarına saygı ilkesinin öneminin gün geçtikçe artması ile temel hak ve özgürlükler birçok ülkede anayasa yargısı ile güvence altına alınmıştır. Bireysel başvuru ya da bir diğer adıyla anayasa şikâyeti yoluyla bireyler Anayasa Mahkemeleri ya da eşdeğer kurumlara başvurarak kamu gücü işlemlerine karşı temel hak ve özgürlüklerini savunma imkânı elde etmektedirler. Ayrıca bu hukukî çare yolu insan haklarını uluslararası koruma mekanizmalarına başvurmadan önce davalar için filtre olarak görülmektedir. Bu amaçlarla ülkemizde de Anayasa'nın 148. maddesinde 07. 05. 2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruları inceleme yetkisi verilmiştir. 30. 03. 2011 tarihli 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü ile bireysel başvuru yolunun ayrıntıları düzenlenmiştir. 23 Eylül 2012 tarihinden bu yana bireysel başvuru Türk hukuk sisteminde uygulanmaktadır. Bu çalışmada vekâlet sözleşmesi terimi ve davaya vekâletin kapsamının araştırılmasının ardından bireysel başvuruda bulunabilmek için dava vekâletnamesinde özel yetkinin yer alması zorunluluğu incelenmiştir.

***Anahtar Kelimeler:** Bireysel başvuru, avukatla temsil, dava vekâletnamesi, özel yetki.*

OBLIGATION OF SPECIFIC AUTHORIZATION IN THE CASE'S POWER OF ATTORNEY FOR INDIVIDUAL APPLICATION WHICH IS JUDICIAL REMEDY

ABSTRACT

As the importance of respect for human rights principle is on increase, fundamental rights and freedoms are guaranteed by Constitutional Justice in several countries. Individuals are getting the opportunity to defense their fundamental rights and freedoms against public power acts via individual application or alias constitutional complaint by applying to the constitutional court or equivalent body. In addition, this judicial remedy can thus be seen as a filter for cases before they come to the international mechanisms for human rights protection. For these purposes,

* Anayasa Mahkemesi Raportör Yardımcısı E- posta: leyla.nur.turk@anayasa.gov.tr

Constitutional Court is empowered to examine individual petitions via amendment on Article 148 of the Constitution which are amended by the Law dated 07. 05. 2010 and numbered 5982 in our country. Details of individual application were enacted by the Law on Establishment and Rules of Procedures of the Constitutional Court, dated 30. 03. 2011 and numbered 6216 and the Rules of Procedure of Constitutional Court. Individual application has been carried into effect in the Turkish legal system since 23rd September 2012. This article aims to study attorney agreement and scope of substitute to a case, and then aims to examine obligation of specific authorization in the case's power of attorney.

Keywords: *Individual application, being represented by an advocate, the case's power of attorney, specific authorization.*

GİRİŞ

Hukukun üstünlüğü ilkesinin en mükemmel şekilde uygulama argümanı olmasının, devletin sınırları olarak kabul edilen temel hak ve özgürlüklerin tanınması ve korunması ile sağlanabileceği tartışmasız bir gerçektir.

Temel hakların pozitif hukuksal geçerliliği olmadan, demokrasinin de varlığını korumasının mümkün olmadığı tarihsel süreçte acı tecrübeler ile görülmüştür. Bu gelişim ile insan haklarının sadece dava edilebilir haklar olarak Anayasalarda güvence altına alınması ile yetinilmeyerek, bunun da ötesinde Anayasa Mahkemeleri kurulmuş ve devletin iktidarı karşısında temel hakların egemenliğini güvence altına alma ödevi bu mahkemelere yüklenmiştir.¹

İnsan haklarına saygı, günümüzde her demokratik toplumun temel bir niteliği olarak mütalaa edilmektedir.² Sonuç olarak kendilerine verilen bu haklara ilişkin doğrudan veya dolaylı olarak başvurmaya izin veren mekanizmalar, giderek önemli hale gelmektedir.³

¹ GÖREN, Zafer, “Anayasa Şikayeti: Külfetsiz, Masrafsız ve Sonuçsuz?”, Prof.Dr. Ergun Öz-budun' a Armağan, *Anayasa Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, Cilt 2, 2008, s. 293.

² *The protection of fundamental rights by the Constitutional Court*, European Commission For Democracy Through Law (Venice Commission), CDL-STD(1995)015, Science and technique of democracy, No. 15, aktaran HARUTYUNYAN Gagik; NUSSBERGER Angelika; PACZOLAY Peter, *Study On Individual Access To Constitutional Justice*, European Commission For Democracy Through Law (Venice Commission), CDL- AD(2010)039rev. , Study No 538/ 2009, Strasbourg, 27 January 2011 [Adopted by the Venice Commission at its 85th Plenary Session (Venice, 17- 18 December 2010)], [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD\(2010\)039rev.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD(2010)039rev.aspx), 20.12. 2013, Paragraf 18, s. 6.

³ HARUTYUNYAN Gagik at al. , **CDL- AD(2010)039rev.** , Paragraf 18, s. 10.

İnsan haklarına saygı ilkesine riayet etmenin bir gereği olarak ve insan haklarının anayasa yargısı ile güvence altına alınması amacıyla benimsenmiş olan bireysel başvuru ya da bir diğer adıyla anayasa şikâyeti yolu, “kamu organlarından kaynaklanması muhtemel her türlü ihlale karşı yurttaşlara temel hak ve özgürlüklerini yargı yoluyla koruma olanağı tanıdığından, hukuk devletinin ve “yurttaşların anayasayı korumalarının”⁴ gelişmiş bir aracı olarak görülmektedir.”⁵

Avrupa Konseyi üyesi bazı devletlerde, özel koşullara ve sonuçlara bağlı olarak, Anayasa Mahkemesi’ne veya eşdeğer kuruma yapılan bireysel bir şikâyet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ihlal edilmesine karşı etkili bir çare olarak değerlendirilmekte ve böylece Strazburg Mahkemesi’ne gelmeden önce davalar için bir filtre olarak görülebilmektedir. Bu tür şikâyet mekanizmaları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne fazla sorumluluk yüklenmesini önlemeye yardımcı olmaktadır.⁶

Bu çalışmada vekâlet sözleşmesi terimi ve davaya vekâletin kapsamının incelenmesinin ardından asıl olarak Türkiye’de bireysel başvuru yolunda başvuru avukatı ile temsili ve dava vekâletnamesi kavramları üzerinde durulacaktır. Ek olarak da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde ve karşılaştırmalı hukukta bireysel başvuru uygulamalarına yer yer değinilecektir. Çalışma konumuzu teşkil eden başvuru yolu için makalede “bireysel başvuru”, “anayasa şikâyeti” ve “amparo” terimleri kullanılmıştır.

1. VEKÂLET SÖZLEŞMESİ

1. 1. TEMSİL İLİŞKİSİ VE VEKÂLET SÖZLEŞMESİ

Hukukî işlemler kural olarak işlemi gerçekleştirmek isteyen kişi tarafından yapılmalıdır. Ancak kişinin işlemi yapmasında hukukî ya da maddi engeller olabilir veya kişi söz konusu işlemi bizzat yapmak istemeyebilir. Kanunkoyucu bu hususu dikkate alarak hukukî işlemlerin temsilci aracılığıyla da yapılmasına imkân tanımıştır.

⁴ MELLINGHOF, Rudolf, “Federal Almanya Cumhuriyeti’nde Anayasa Şikâyeti”, *Anayasa Yargısı*, 2009, Sayı 26, s. 32, aktaran GÖZTEPE, Ece, “Türkiye’de Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Hakkının (Anayasa Şikâyeti) 6216 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi”, *TBB Dergisi*, 2011, Sayı 95, s. 17.

⁵ GÖZTEPE, Ece, *a.g.m.*, s. 17.

⁶ HARUTYUNYAN Gagik at al., *CDL- AD(2010)039rev.*, Paragraf 5, s. 7.

Maddi hukuktaki temsil kurumu usul hukuku alanında kendisini davaya vekâlet ilişkisi ile göstermektedir.

11.01.2011 tarihli, 6098 sayılı Borçlar Kanunu madde 502/1’de vekâlet sözleşmesi “*vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşme*” şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre vekâlet bir sözleşmedir. “Sözleşme olduğu için de iki tarafın birbirine uygun irade açıklaması (icap ve kabul) ile kurulur ve sonuçlarını da vekil ile müvekkil arasında doğurur.”⁷

Vekil ile takip edilen davalarda vekil, müvekkili temsil etmekte ve usul işlemleri vekil tarafından müvekkil adına yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, vekilin yaptığı işlemler müvekkilin hukuk alanında onun leh ve aleyhine sonuçlar doğurmaktadır.

Vekâlet, genel vekâlet- özel vekâlet, süreli vekâlet- süresiz vekâlet, münferit (bireysel) vekâlet- toplu vekâlet, alt vekâlet- ikame vekâlet şeklinde kategorize edilmektedir.

Genel vekâlete sahip olan vekil, sadece alışlagelmiş olağan hukukî işlemleri yapmaya yetkilidir. Bu bağlamda, genel vekâletnameye dayanan vekilin, müvekkili adına dava açması ve ona karşı açılmış bir davada savunmada bulunabilmesi mümkün değildir. Çünkü Borçlar Kanunu madde 504/3’e göre bu konuda özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekir.⁸

Davasını vekil aracılığıyla açtırmak ve takip ettirmek isteyen tarafın vekile, dava vekâletnamesi vermesi gerekir. Vekâlet veren kişiye “müvekkil”, vekâlet verilen kişiye “vekil” denir. Kanunkoyucu iradi temsile “davaya vekâlet” (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 73), davaya vekâlet yetkisini gösteren belgeye, “vekâletname” demektedir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 76, Avukatlık Kanunu).⁹

⁷ SELÇUK, Seyhan, *Medenî Usul Hukukunda Davaya Vekâletnameleri*, Ankara, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2011, s. 3.

⁸ KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul, 2001, s. 1252; ÜSTÜN-DAĞ, Saim, *Medeni Yargılama Hukuku*, Cilt 1-2, 7. Baskı, İstanbul, 2000, s.403; GÜRDOĞAN, Burhan, *Davaya Vekâlette Özel Mezuniyet Gerektiren Haller (Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar*, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976, İstanbul, 1977, s. 147-161), s. 148; ADAY, Nejat, *Avukatlık Hukukunun Genel Esasları*, 2. Baskı, İstanbul, 1977, s. 101, aktaran SELÇUK, Seyhan, *a.g.e.* , s. 8.

⁹ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu 04.02.1959 tarihli ve E. 14, K. 6 sayılı Kararında “vekâletname” için “temsil kâğıdı (vekâletname)” ve “temsil belgesi (vekâletname)” terimlerini kullanmıştır (b.k.z. 29 Nisan 1959 tarihli Resmi Gazete, Sayı 10194).

Genel olarak, vekâletname bir kimseye verilen temsil yetkisi ile bunun kapsamını ortaya koyan yazılı belgeyi ifade etmektedir.¹⁰

Maddi hukukta vekâletin kapsamı dikkate alınarak yapılan genel- özel vekâlet ayırımından hareketle usul hukukunda da genel dava vekâletnamesi- özel dava vekâletnamesi ayrımı yapılmıştır. Bir kişi kendi açtığı veya açacağı tüm davalar ile kendisine karşı açılmış veya açılacak tüm davaların takibi için bir diğer kişiye vekâlet veriyorsa *genel dava vekâletnamesinden* söz edilir. Buna karşılık kişi davalı ya da davacı olduğu bir veya birkaç davanın takibi için vekâlet veriyorsa, *özel dava vekâletnamesinden* söz edilir.

Dava ehliyeti olan bir kişi (taraf), davasını kendisi açıp takip edebileceği gibi, atadığı bir temsilci (vekil) aracılığı ile de açabilir ve takip edebilir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 71, Avukatlık Kanunu 35/3). Kanuni temsilci de, temsilcisi olduğu kişinin taraf bulunduğu bir davayı kendisi takip edebileceği gibi, davanın takibi için vekil de (avukat da) atayabilir. İşte, tarafların veya kanuni temsilcilerinin iradelerine dayanan bu temsile “iradi temsil” denilmektedir ve kanunda bu “davaya vekâlet” olarak geçmektedir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 71- 74).¹¹

Davaya vekâlet, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 71 ila 83. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 72’de yapılan atıf nedeniyle davaya vekâlet hakkında boşluk bulunan hallerde, davanın vekil aracılığıyla açılmasında ve takip edilmesinde, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak üzere, Borçlar Kanunu’nun temsile ilişkin hükümleri (madde 40 vd.) uygulama alanı bulacaktır. “Hükümet Gereçesi”nde de “*davanın vekil aracılığı ile açılması ve takibinde, avukatın temsilci sıfatı ile hareket etmesi sebebiyle, kanunlarda özel olarak düzenlenen hususlar dışında, umumi olarak Borçlar Kanunu’nda düzenlenmiş olan temsile ilişkin düzenlemelerin uygulanacağı*” belirtilmiştir.¹²

Ayrıca 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nda davaya vekâlete ilişkin özel düzenlemeler mevcuttur (madde 34- 65, madde 134- 162). Bu kanunda ağırlıklı olarak müvekkil ile vekil arasındaki iç ilişki düzenlenmiştir.

¹⁰ YILMAZ, Ejder, *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, 2005, s. 733.

¹¹ YILMAZ, Zekeriya, *Açıklamalı İçtihatlı 6100 Sayılı HMK (Hukuk Muhakemeleri Kanunu) ve Getirdiği Yeni Hükümler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2012, s. 219.

¹² PEKCANITEZ, Hakan ve diğerleri, *Gereççeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu*, dipnot 82, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2011, s. 125.

“Dava ehliyeti, medeni hakları kullanma ehliyetinin usul hukukundaki görünüm biçimi olup, kişinin bizzat veya yetkili kılacağı vekil aracılığı ile bir davayı takip etme ve gerekli usul işlemlerini yapabilme ehliyetini ifade eder.”¹³ Dava ehliyetine¹⁴ sahip olan kişiler, bir davada vekile, davaya vekâlet verme yetkisine sahip olanlardır.

1. 2. DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİ

Davaya vekâlet ehliyeti, davanın tarafları dışındaki bir kişinin, bir davayı başkası adına açıp yürütebilmesi veya mevcut bir davada kendisine husumet yöneltilmiş kişi adına savunmada bulunabilmesi için kanunen sahip olması gereken ehliyettir.¹⁵

Maddi hukuktan farklı olarak usul hukukunda bir kişinin vekil sıfatıyla davaya kabul edilip tarafın temsilcisi olması, taraf adına işlemler yapabilmesi için davaya vekâlet ehliyetine sahip olması gerekir. Davaya vekâlet ehliyetine sahip olan kişiler ise kanunlarda açıkça sayılmıştır. Dava vekil aracılığıyla takip edilecekse, vekilin davaya vekâlet ehliyetine sahip olan ve tahdidi şekilde sayılan bu kişilerden biri olması gerekmektedir. Çünkü davaya vekâlet ehliyeti taraflara ilişkin dava şartlarından biridir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 114/1-f’de “*Vekil aracılığıyla takip edilen davalarda, vekilin davaya vekâlet ehliyetine sahip olması ve usulüne uygun düzenlenmiş bir vekâletnamesinin bulunması*”nın dava şartı olduğu belirtilmiştir. Taraf vekilinin bu ehliyete sahip olup olmadığını mahkeme davanın her aşamasında re’sen incelemeye yetkili olduğu gibi taraflar da davanın her aşamasında davaya vekâlet ehliyetinin mevcut olmadığını ileri sürebilirler. Bu dava şartının eksikliği halinde davanın esasına girilmeksizin dava usulden reddedilir.

1. 2. 1. Davaya Vekâlet Ehliyetine Sahip Olan Kişiler

1. 2. 1. 1. Avukatlık Kanunu’na Göre Davaya Vekâlet Ehliyetine Sahip Olan Kişiler

- **Avukatlar:** Kural olarak taraf adına adli işlemleri vekâleten yapma hakkı sadece baroya kayıtlı avukatlara aittir.

Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler

¹³ KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 1, 6. Baskı, İstanbul, 2001, s. 1026-1027, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 27.

¹⁴ Dava ehliyeti ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için **b.k.z.** SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 27-34.

¹⁵ TANRIVER, Süha, *Noterlik Açısından Vekâlet*, Ankara, 2. Baskı, 2001, s. 43, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 35.

Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nda¹⁶ “avukat”, ulusal yasaya uygun olarak dava açmaya, müvekkili adına hareket etmeye, hukukun uygulanmasına, müvekkili adına mahkemeye çıkmaya veya ona danışmanlık yapmaya ve onu temsil etmeye ehil ve yetkili olan ve Prensip 1.2'ye göre meslek örgütüne (baroya) kaydı kabul edilmiş kişidir.

- **Avukatlık Ortaklığı:** Aynı baroya kayıtlı birden fazla avukatın, konusu meslek çalışması olan ve ticari sayılmayan bir işi, ortak bir ad altında, ortaklıkla ilgili borçlardan dolayı ortakların müştereken ve sınırsız sorumlu olacakları şekilde bir tüzel kişilik çatısı altında faaliyet göstermeleridir.¹⁷

- **Stajyer Avukatlar:** Avukatlık Kanunu madde 26 ve Avukatlık Staj Yönetmeliği madde 19 hükümlerine göre, stajyer avukatlar stajının ilk altı aylık dönemi olan mahkemelerdeki staj aşamasını tamamlayıp ikinci altı aylık staj dönemi için bir avukat yanında stajlarına başladıktan sonra, yanında staj yaptığı avukatın yazılı izni ve onun gözetimi ile icra mahkemelerinde, sulh hukuk ve sulh ceza mahkemelerinde, icra iflas dairelerinde avukatın üstlenmiş olduğu dava ve işlerle ilgili olarak duruşmalara girebilir ve gerekli takip işlerini yapabilirler.

- **Dava Vekilleri:** Dava vekilleri, 3499 sayılı eski Avukatlık Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce dava vekâletnamesi ruhsatı almış olan kişilerdir.¹⁸ 3 Nisan 1924 tarihli ve 460 sayılı Muhamat Kanunu'nun 12. maddesine göre, en az beş yıl süreyle adalet hizmetinde bulunmuş kimselere baro bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapma imkânı tanınmıştır.¹⁹ Bu kişiler 6 Ocak 1926 tarihli ve 708 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince dava vekâleti ruhsatnamesi almışlardır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na göre dava vekilliği ruhsatnamesi alma imkânı olmamakla birlikte, kanunun geçici 13. maddesinde “3499 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte dava vekâleti ruhsatnamesine sahip olanlar, beş avukat bulunmayan yerlerde vekâlet icra edebilirler. Bu Kanunun

¹⁶ Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından temsilci bakanların katılımıyla 25 Ekim 2000 tarihli 727. Toplantıda benimsenen karardır, (<http://www.ankarabarasu.org.tr/Sitelere/1940-2010/Kitaplar/pdf/untit2007/am2.pdf>, 22.12.2013)

¹⁷ TURANBOY, Asuman, “Avukatlık Ortaklığı”, *AÜHFD*, 2001, Sayı 4-5, s. 41-63, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 60.

¹⁸ ARSLAN, Ramazan ve TANRIVER, Süha, *Yargı Örgütü Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2001, s. 206, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 70.

¹⁹ İYİMAYA, Ahmet, *Muhamat Kanunu ve Hazırlık Çalışmaları* (ABD, 1993/2, s. 167-313), s. 172; ADAY, Nejat, *Avukatlık Hukukunun Genel Esasları*, İkinci Baskı, İstanbul, 1977, s. 101; GÜNER, Semih, *Avukatlık Hukuku*, Yetkin Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 2009, s.139, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 70.

yürürlüğe girmesinden önce 3499 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi uyarınca beş avukat bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapmakta olanların kazanılmış hakları saklıdır.” denilmek suretiyle hakları korunmuştur.

- Dava Takipçileri: 1136 sayılı Avukatlık Kanunu geçici 17. maddesine göre *“Yargı mercileri, Cumhuriyet Savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkatiplik, zabıt katipliği, zabıt katibi muavinliği yahut icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış olan kimseler; bu kanunun 3 üncü maddesi uyarınca avukatlık mesleğine kabul için aranılan tahsil, staj dışındaki şartları haiz olurlar ve 5 inci maddede yazılı engeller kendilerinde bulunmazsa, en az üç avukat veya dava vekili olmayan bir yerde, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, münhasıran o yerin hukuk mahkemeleri ve icra ve iflas dairelerinde dava ve iş takip edebilirler.”* hükmünde belirtildiği üzere dava takipçilerinin davaya vekâlet ehliyetleri sadece o yerin hukuk mahkemeleri ve icra iflas dairelerindeki iş ve davalarla sınırlıdır. Dava takipçileri üçten az avukat veya dava vekilinin bulunduğu yerlerde görev yapabilirler. Dava takipçisinin görev yaptığı yerdeki avukat veya dava vekili sayısı üçü bulursa, dava vekilinin görevi de kendiliğinden sona ermektedir.

1. 2. 1. 2. Özel Kanun Hükümlerine Göre Davaya Vekâlet Ehliyetine Sahip Olan Kişiler

- **Karı ve kocanın** kadastro işlerinde birbirlerini vekil olarak atayabilmeleri (Kadastro Kanunu madde 31/I),

- **Apartman yöneticisinin** davada temsil yetkisi (Kat Mülkiyeti Kanunu madde 20/2, 35, 38, 40),

- **Gemi müdürünün** donatma iştirakini davada temsil etmesi (Türk Ticaret Kanunu madde 1070),

- **Mirasçılardan birinin** miras şirketini davada temsil etmesi (Türk Medenî Kanunu madde 640/4),

- **Ortaklardan birinin** adi ortaklığı davada temsil etmesi (Borçlar Kanunu madde 637),

- **Acentenin** ticari işletmeyi davada temsil etmesi (Türk Ticaret Kanunu madde 105/2),

- **Ticari mümessilin** işletme sahibini davada temsil etmesi (Borçlar Kanunu madde 548, 551/2),

- **Ticari vekilin** işletme sahibini davada temsil etmesi (Borçlar Kanunu madde 551/2),

- **Tahsil cirosu hamilinin** davada temsil yetkisi (Türk Ticaret Kanunu madde 688).

Davaya vekâlet etmesi kanunen mümkün olmayan kişi tarafından dava takip edilip hükme bağlanmış ise, kesinleşmemiş olan hüküm temyiz edilebilir, kesinleşmiş olan hüküm açısından ise bu durum yargılamanın yenilenmesi sebebidir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 375/1-c).

1. 3. VEKÂLET SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI

Kural olarak, vekâlet sözleşmesi bir sözleşme olması nedeniyle iki tarafın (vekil ve müvekkilin) birbirine uygun irade beyanları ile kurulur.

Borçlar Kanunu 503. maddesinin “*Kendisine bir işin görülmesi önerilen kişi, bu işi görme konusunda resmî sığata sahipse veya işin yapılması mesleğinin gereği ise ya da bu gibi işleri kabul edeceğini duyurmuşsa, bu öneri onun tarafından hemen reddedilmedikçe, vekâlet sözleşmesi kurulmuş sayılır.*” hükmünden vekâlet sözleşmesinin zımni kabulde kurulabileceği anlaşılmaktadır. “Resmi sığata gereği işi görenlerin bazıları bu işi aynı zamanda mesleklerinin gereği olarak yaparlar. Avukatlık da bu meslek grubundandır. Avukatlar devletten aldıkları ruhsata dayanarak serbest mesleklerini icra ederler. Bunların, derhal reddetmezlerse vekâleti kabul etmiş sayılmaları, hizmetlerini kamuya arz etmelerinin ve ruhsatları dolayısıyla bir çeşit tekel sahibi olmalarının karşılığıdır.”²⁰

Vekâlet sözleşmesi Türk Borçlar Kanunu bakımından kural olarak bir geçerlilik şekline tabi tutulmamıştır. Ancak bu kural kesin olmayıp istisnalar içermektedir. Bu istisnalardan biri de Avukatlık Kanunu madde 163/1’ de avukatlık sözleşmelerinin yazılı yapılmasının öngörülmüş olmasıdır. Maddede, yazılı olmayan avukatlık anlaşmalarının genel hükümlere göre ispatlanacağından belirtilmesinden hareketle buradaki şekil şartının geçerlilik şartı değil; ispat şartı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.²¹

²⁰ UYGUR, Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, Cilt II, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2012, s. 2295-2296.

²¹ UYGUR, Turgut, **a.g.e.** (Cilt II), s. 2291-2292.

1. 4. DAVA VEKÂLETNAMESİNİN ŞEKLİ VE KAPSAMI

1. 4. 1. Dava Vekâletnamelerinin Şekli

Dava vekâletnamelerinin, noterler tarafından düzenleme ya da onaylama şeklinde (Noterlik Kanunu madde 84 vd. , Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 76); kadastro işlerinde kadastro hâkimi ya da sulh hukuk hâkimi tarafından tasdik edilmiş şekilde (Kadastro Kanunu madde 31/1); kamu kurum veyahut kuruluşlarının avukatlarına, yetkili amirleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip verilmiş olan temsil belgesi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 76) şeklinde olması gerekmektedir. Hazarda ve seferde silah altına alınan muvazzaf ve ihtiyati eratların verecekleri vekâletnameler askeri adli hâkimler, bölük komutanları veya buldukları müessese amirleri tarafından düzenlenir ya da onaylanır (1111 sayılı Askerlik Kanunu madde 61). Yabancı ülkelerdeki Türk konsoloslugu tarafından onaylı vekâletnameler, noter tarafından onaylı vekâletnameler gibi geçerlidir (Noterlik Kanunu madde 191). “Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Hakkında La Haye Sözleşmesi’ne taraf olan ülkelerde konsolosluklarca yapılması gereken tasdik işlemi kaldırılmış ve Sözleşme’ye taraf yabancı devletin vekâletnameyi düzenleyen yetkili makamınca tasdik şerhinin konulması yeterli kabul edilmiştir. Türkiye bu sözleşmeye 20.06.1984 tarihli ve 3028 sayılı Kanun’la taraf olmuştur.”²²

Noterlik Kanunu Yönetmeliği madde 93’te Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ndaki şekil şartına ek olarak, dava vekâletnamesine vekâlet verenin fotoğrafının yapıştırılmasının zorunlu olduğu noterlik işlemleri belirtilmiştir.²³

²² YILMAZ, Zekeriya, a.g.e. , s. 229.

²³ **İşlemlere Fotoğraf Yapıştırılması:**

MADDE 93 - Aşağıdaki noterlik işlemlerinde ilgilinin fotoğrafının yapıştırılması zorunludur.

- a - Niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren sözleşmelere,
- b - Niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren vekâletnamelere,
- c - Vasiyetname,
- d - Mülkiyeti muhafaza kaydıyla satış,
- e - Gayrimenkul satış vaadi,
- f - Vakıf senedi,
- g - Evlenme mukavelesi,
- h - Evlat edinme,
- ı - Tanıma,
- j - Mirasın taksimi sözleşmesi,
- k - Boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnameler,

Yukarıda sayılan işlemler dışında kalmakla beraber, diğer kanunların öngördüğü, noterin işlemin ve ilgilinin durumuna göre gerekli bulunduğu veya bizzat ilgilinin istemde bulunduğu işlem kağıtlarına da fotoğraf yapıştırılabilir.

Asıllarına fotoğraf yapıştırılması zorunlu noterlik işlemlerinin, çıkartılacak örneklerine de fotoğraf yapıştırılması zorunludur.

1. 4. 2. Dava Vekâletnamelerinin Kapsamı

1. 4. 2. 1. Genel Olarak

Bir avukatın, temsilci olarak yetkili olduğu işlemlerin neler olduğu kendisine verilen dava vekâletnamesinin kapsamında anlaşılır. Kanunkoyucu bazı işlemlerin avukat tarafından yapılması için vekâletnamede açıkça yetkili olduğunun belirtilmesine gerek olmadığını ifade etmiştir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 73'te "*Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar, vekilin davanın takibi için gereken bütün işlemleri yapmasına, hükmün yerine getirilmesine, yargılama giderlerinin tahsili ile buna ilişkin makbuz vermesine ve bu işlemlerin tamamının kendisine karşı da yapılabilmesine ilişkin yetkiyi kapsar. Belirtilen bu yetkiyi kısıtlamaya yönelik bütün sınırlandırıcı işlemler, karşı taraf yönünden geçersizdir.*" hükmü vekâlet sözleşmesi açısından Borçlar Kanunu madde 504'deki²⁴ maddi anlamda vekâletin kapsamına ilişkin genel kuralın usul hukukundaki yansımadır.²⁵

Vekil, hüküm kesinleşene kadar davanın takibi için gerekli olan bütün usul işlemlerini ve maddi hukuk işlemlerini yapma yetkisine kanundan dolayı sahiptir. Yetkinin kapsamı, temsil ilişkisinde rol alan tüm aktörler için büyük bir önem taşır: Temsil olunan, verdiği temsil yetkisinin sınırını aşacak işlemlerin yapılmasını engellemek ister.²⁶ Temsilci de, kendisine verilen yetkiyi kullanırken, verilen yetkinin açık olmamasından, belirli olmamasından

²⁴ I. Vekâletin kapsamı

MADDE 504- Vekâletin kapsamı, sözleşmede açıkça gösterilmemişse, görülecek işin niteliğine göre belirlenir.

Vekâlet, özellikle vekilin üstlendiği işin görülmesi için gerekli hukukî işlemlerin yapılması yetkisini de kapsar.

Vekil, özel olarak yetkili kılınmadıkça dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, iflas, iflasın ertelenmesi ve konkordato talep edemez, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, başışla- ma yapamaz, kefil olamaz, taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz.

²⁵ GÜRDOĞAN, Burhan, *Davaya Vekâlette Özel Mezuniyet Gerektiren Haller (Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar)*, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976, İstanbul, 1977, s. 147-161), s. 149-150, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 108.

²⁶ AKYOL, Şener, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, İstanbul, 2009, s. 101 ; TEKİNAY, Selahattin ve diğerleri, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, İstanbul, 1993, s. 168; İNCE-OĞLU, M. Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, İstanbul, 2009, s. 40 vd. ; KOCA-YUSUFPAŞAOĞLU, Necip ve diğerleri, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, Cilt I, 4. Baskı, İstanbul, 2008, s. 627 vd. ; EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 11. Baskı, Ankara, 2009, s. 389; TUNÇOMAĞ, Kenan, *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt I, İstanbul, 1976, s. 398-399, aktaran CİHAN, Ali Hulki, *Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi*, (Danışman: Doç.Dr. Burak ÖZEN), İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, s. 83, (<http://tez2.yok.gov.tr/>, 14 Ağustos 2012).

rahatsızlık duyabilir. Böyle bir yetkiye dayanarak yapacağı işlemlerin, kendisine ağır hukukî sorumluluklar yükleyeceği endişesiyle hareket etmek istemez. Üçüncü kişi ise, işleme girişeceği temsil olunanın, verdiği yetkinin sınırlarını tam ve doğru şekilde bilmek ister. Çünkü yetkinin kapsamı, işlemin geçerliği bakımından önemlidir.²⁷

Temsilin özel bir çeşidi olan davaya vekâlette ise hem vekil ve müvekkil için hem de yargılama makamlarının, davacı ve davalı tarafın temsilcilerinin iddia ve savunmaları bağlamında ulaşacakları nihai hükmün gerçeği yansıtması için vekâlet sözleşmesinin kapsamı önem arz etmektedir.

1. 4. 2. 2. Dava Vekâletnamesinde Özel Yetki Verilmesini Gerektiren Haller

Vekilin, dava vekâletnamesinin kanuni kapsamı dışında kalan bazı işlemleri yapabilmesi için, kendisine verilen dava vekâletnamesinde bu konuda özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekmektedir. Dava vekâletnamesinde özel yetkinin gerekli olduğu işlemler Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74'te belirtilmiştir. Bunun dışında bazı mevzuatta çeşitli düzenlemeler ile vekile özel yetki verilmesini gerektiren işlemler açıkça belirtilmiştir.

Söz konusu işlemlerin kanunkoyucu tarafından kanunlarda tahdidi mi yoksa tâdâdî şekilde mi sayıldığı öğretilerde tartışılmaktadır. Bu konuda bir görüşe²⁸ göre, özel yetki aranmasının amacının sadece müvekkili korumak değil; aynı zamanda vekille işlem yapan üçüncü kişileri de korumaktır. Bu nedenle kanundaki sayma kuralı olarak sınırlı sayma olarak kabul edilmelidir. Ancak sayılan hallerle benzerliği bulunan ve somut olayın özelliği dikkate alındığında müvekkil açısından olağanüstü nitelikte kabul edilebilecek işlemler sınırlı sayma kuralından ayrı tutulmalıdır. “Yasakoyucu, bazı önemli durumlarda özel yetki arayarak, benzeri özel hallerde de bu yetkinin aranacağını öngörmüştür. Norm, örneksime yoluyla hukuk uygulamasına yol göstermiştir. Böylelikle vekilin yetkilerinin sınırsız olmadığı vurgulanmıştır. Aksine yorum, normun amacına uygun düşmedikten başka beklenmedik “vekâlet sürprizlerine” yol açar.”²⁹

²⁷ VURAL, Perihan, *Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar Sempozyumu*, 14-16 Haziran 1976, İstanbul, 1977, s. 195, aktaran CİHAN, Ali Hulki, **a.g.e.**, s. 83.

²⁸ TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Kendine Özgü Yapısı Olan ve Karma Sözleşmeler, Satış Çeşitleri, Trampa, Bağışlama*, Cilt 2, 3. Baskı, Ankara, 1984, s. 219-220; YILDIZ, Şükrü, *Doğrudan Doğruya İradî Temsilde Özel Temsil Yetkisi Gerektiren Haller* (İBD, 1991/1-2-3), s. 28; İNCEOĞLU, M.Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, İstanbul, 2009, s. 207-208, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 114.

²⁹ İYİMAYA, Ahmet, “*Temsil Yoluyla Bağıtlanan Avukatlık Sözleşmesi İçin Özel Yetkinin Varlığı Zorunlu Mudur?*”, *TBB Dergisi*, 1993, Sayı 3-4, s. 372, (<http://tbbdergisi.barobirlik.org>).

Bir diğer görüşe³⁰ göre, özel yetki verilmesini gerektiren işlemlere ilişkin kanunlardaki sayma tâdâdî olduğundan somut olayın koşulları gözetilerek, bir sonuca varılmalıdır.

Bu konudaki son görüşe³¹ göre ise, kanunda yer almayan haller için içtihat ve öğreti ile “özel yetki gerektiren işlemler kategorisi” oluşturulması, yorum ile yasama tasarrufu arasındaki sınırın göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir. Kanunkoyucunun sınırlı sayıda belirttiği özel yetki gerektiren hallerin yorum yoluyla genişletilmesi hiçbir yorum kuralı ile bağdaşmaz. Ayrıca ortada yorumu gerektirecek bir boşluk da söz konusu değildir.

Vekâletnamesinde alt vekâlet ilişkisi kurabilmesi yönünde özel yetki olmasına rağmen bu ikinci vekil ile ücret sözleşmesi yapabilmesi yönünde özel yetkisi olmayan vekilin bu ücret sözleşmesini yapıp yapamayacağı, yapılmış ise bu sözleşmenin müvekkili bağlayıp bağlamayacağı konusunda Yargıtay “vekâlet ücretinin miktarı müvekkiller için önemli olabilir ve bu önem derecesi de kişiye, her somut olaya göre değişir”³² dedikten sonra özel yetkisi olması gerektiğine karar vermiştir.

Yargıtay bu kararı ile fevkalade işlem gerekçesine dayanmıştır denebilir. “Yasada sayılmamasına rağmen gerek iş sahibi yönünden, gerekse işlemin mahiyeti yönünden o denli önemli işler vardır ki, o hususta özel yetki olmadıkça, vekilin bir tasarrufta bulunması düşünülemez. Usulî işlem olarak, “yargılamanın yenilenmesi”, bu gerekçenin örneğidir. Aynı gerekçede “iş sahibi borçluyu koruma” düşüncesi de vardır.”³³

tr/m1993-19934-958, 23 Aralık 2013).

³⁰ MÜDERRİSOĞLU, Feridun, *Avukatlıkta Vekâlet ve Ücret Sözleşmesi*, Ankara, 1974, s.49-50; GÜRDOĞAN, Burhan, *Davaya Vekâlette Özel Mezuniyet Gerektiren Haller (Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar*, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976, İstanbul, 1977, s. 147-161) s.150-151; KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul, 2001, s. 1281; ŞENOCAK, Zarife, “Yargıtay’ın Vermiş Olduğu Bir Karar Dolayısıyla”, *AÜHFĐ*, 1996/1-4, s. 449-451; MÜDERRİSOĞLU, Feridun, “Avukatlıkta Vekâlet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar (ABĐ, 1974/5)”, s. 886; KURU ve diğerleri, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 21. Baskı, Ankara, 2010, s. 269, TANRIVER, Süha, *Noterlik Açısından Vekâlet*, 2. Baskı, Ankara, 2001, s. 40-41; ÖZKAYA, Eraslan, *Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması*, 2. Baskı, Ankara, 2005, s. 264, aktaran SELÇUK, Seyhan, *a.g.e.*, s. 114.

³¹ İYİMAYA, Ahmet, *a.g.m.*, s. 374-375.

³² Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 05.06.1992 tarihli 1992/ 1902 E. ve 1992/ 5282 K. sayılı Karar, (http://www.kararevi.com/karars/696428_yargitay-13-hukuk-dairesi-e-1992-1902-k-1992-5282#.Urab9JdX5M, 22.12.2013)

³³ İYİMAYA, Ahmet, *a.g.m.*, s. 371.

Kanun hükümleri uyarınca dava vekâletnamelerinde özel yetki verilmesi gereken haller:

1. Sulh olma (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74, Borçlar Kanunu madde 504/son),
2. Hâkimin reddi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
3. Davanın tamamını ıslah etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
4. Yemin teklif etmek, yemini kabul etmek, reddetmek, iade etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
5. Başkasını vekil tayin etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74, Borçlar Kanunu madde 506/1, Avukatlık Kanunu madde 171/2),
6. Haczi kaldırmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
7. Müvekkilin iflasını talep etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74, Borçlar Kanunu madde 504/son),
8. Tahkim ve hakem sözleşmesi yapmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74, Borçlar Kanunu madde 504/son),
9. Konkordato teklifinde bulunmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74, Borçlar Kanunu madde 504/son),
10. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunmak ve buna muvafakat vermek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
11. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
12. Davadan veya kanun yollarından feragat etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
13. Karşı tarafı ibra etmek ya da davasını kabul etmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
14. Yargılamanın iadesi yoluna gitmek (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),
15. Hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),

16. Kişiyeye sıkı sıkıya bağı haklarla ilgili olarak dava açmak ve takibini yapmak (Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 74),

17. Mirasın reddi (Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük m. 39/2).

2. BİREYSEL BAŞVURUDA BAŞVURUCUNUN TEMSİLİ

2. 1. GENEL OLARAK BİREYSEL BAŞVURU

Anayasa yargısına bireysel erişim, bireylerin anayasal olarak garanti edilmiş haklarının ihlallerinin, bireylerin ya tek tek ya da topluluk olarak, bir Anayasa Mahkemesi veya muadil kurum önüne getirilmesini sağlayan farklı çeşitlerdeki mekanizmalar anlamına gelmektedir. Erişim mekanizmaları ya dolaylı ya da doğrudandır. Dolaylı erişim, bireysel sorunların hüküm verilmesi için Anayasa Mahkemesine bir aracı kurum vasıtasıyla ulaştığı mekanizmaları belirtmektedir. Doğrudan erişim, bir bireyin şahsen, başka bir deyişle üçüncü bir tarafın müdahalesi olmaksızın Anayasa Mahkemesine başvurabileceği kanunî yoların çeşitliliğini ifade etmektedir.³⁴

Anayasa'nın 148. maddesine 07.05.2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanun ile eklenen “*ve bireysel başvuruları karara bağlar*” ifadesi ile bireysel başvuru Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetki alanına dâhil edilmiştir. Anayasa'nın geçici 18. maddesinde bireysel başvuruya ilişkin gerekli düzenlemelerin iki yıl içinde tamamlanacağı ve uygulama kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başvuruların kabul edileceği hüküm altına alınmıştır. Tüm bu gelişmelerin ardından 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun 30.03.2011 tarihinde TBMM tarafından kabul edilerek 03.04.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış, yürürlüğe girmiştir.

Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuruda bulunma yolu ile hem iç hukukun kendi mekanizması ile bazı sorunların çözümünün mümkün hale gelmesi hem Türkiye aleyhine AİHM'de yapılacak birçok başvurunun önüne geçilmesi amaçlanmıştır. 23 Eylül 2012 tarihi itibarıyla uygulamasına başlanan bireysel başvuru yolu, 6216 sayılı Kanunun 45- 51 maddelerinde düzenlenmiştir. Ayrıca, Anayasasının 149. maddesi ile 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Kanun'un 5. maddesine dayanılarak hazırlanan Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde de bireysel başvuruya ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

³⁴ HARUTYUNYAN Gagik at al. , **CDL- AD(2010)039rev.** , Paragraf 21, s. 7.

2. 2. BİREYSEL BAŞVURUDA BULUNMAK İÇİN DAVA VEKÂLETNAMESİNDE ÖZEL YETKİNİN YER ALMASI ZORUNLULUĞU VE BUNUN DAYANAKLARI

2. 2. 1. Bireysel Başvuruda Bulunmak İçin Dava Vekâletnamesinde Özel Yetkinin Yer Alması Zorunluluğunun Mevzuat Bakımından İncelenmesi

6216 sayılı Kanun madde 47/4'te “Başvurucu bir avukat tarafından temsil ediliyorsa, vekâletnamenin sunulması gerekir” denilmekle yetinilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nde de bireysel başvuruda bulunmak için vekâletnamede özel yetkinin yer alması zorunluluğuna ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün “Başvurucunun Temsili” başlıklı 61. maddesinin 1. fıkrasındaki “Bireysel başvuru, bizzat başvuru, kanuni temsilcisi ya da avukatı tarafından yapılabilir. Avukat veya kanuni temsilci aracılığıyla yapılan başvurularda temsile dair yetki belgesinin sunulması zorunludur” hükmünden hareketle, aslında dava vekâletnamesinde özel yetkinin arandığı yorumu yapılabilir. Kanımızca, İçtüzük, **başvurularda temsilci olabilmeye ilişkin yetki belgesinin sunulmasını zorunlu tutmuştur.**

İçtüzüğün 61. maddesinin yorumundan hareketle, dava vekâletnamesinde bireysel başvuruda bulunmaya ilişkin özel yetkinin aranacağı sonucuna ulaşamayacağı görüşü ileri sürülebilir. bu takdirde yapılması gereken kanımızca içtüzük değişikliği ile bu hususun açıkça içtüzüğe yazılmasıdır. 6216 sayılı Kanun madde 48/5'te “***Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir.***” şeklinde ifade edildiği üzere, ***bir kabul edilebilirlik şartı olan “dava vekâletnamesinde bireysel başvuruda bulunmaya ilişkin özel yetkinin bulunması” zorunluluğunun İçtüzükle düzenlenmesinde hukukî engel mevcut değildir.***

Bireysel başvuruda bulunmak için vekâletnamede özel yetkinin mevcut olması gerektiğine dair düzenleme apaçık bir şekilde mevzuatta bulunmama ile birlikte vekilin bireysel başvuruda bulunabilmesi için özel yetki ile yetkilendirilmiş olması şartının, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'ne konulacak bir hüküm ile veya Türkiye Barolar Birliği ve Türkiye Noterler Birliği'nce yapılan ortak bir çalışma neticesinde alınacak karar ile getirmesi mümkündür.

Vekilin müvekkili adına bireysel başvuruda bulunabilmesi için dava vekâletnamesinde özel olarak bu kanun yolu için yetkilendirilmiş olması

gerektiği kanaatindeyiz. Bu görüşümüzün dayanakları aşağıdaki başlık altında açıklanmıştır.

2. 2. 2. Bireysel Başvuruda Bulunmak İçin Dava Vekâletnamesinde Özel Yetkinin Yer Alması Zorunluluğunun Mevcut Olması Gerektiğine Dair Dayanaklar

2. 2. 2. 1. 6216 Sayılı Kanun Madde 48/5 Hükmü

6216 sayılı Kanun madde 48/5'te "*Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İÇTÜZÜKLE DÜZENLENİR.*" denilmektedir. Kanunun içtüzüğe yaptığı yollama nedeniyle bir kabul edilebilirlik şartı olarak "dava vekâletnamesinde özel yetkinin bulunması"nın içtüzükle düzenlenmesinde hukukî bir engel yoktur. Ayrıca hukuk sistemimizde bir emsal olarak da, "*tüzük*" ile getirilen özel yetkili olma koşulu, vekilin mirası reddetmesi durumunda mevcuttur.³⁵

2. 2. 2. 2. Bireysel Başvurunun İkincil Nitelikte Bir Kanun Yolu Olması

Bireysel başvuru, ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Buna göre, anayasa şikâyeti temel hakların ihlalini önlemede en son hukukî çaredir. Temel haklara ilişkin ihlal iddiaları başka hukukî yollarla giderilebilecekse anayasa şikâyetine başvurulmaz. Olağan yasa yollarında yapılan denetime rağmen, temel hak ve özgürlüklerin çiğnendiği iddiası karşılanmamış ise, ancak ondan sonra gerekli şartları taşıyan başvuruların Anayasa Mahkemesi önüne getirilmesi kabul edilebilir. Yani, Anayasa Mahkemesi'nin yaptığı anayasa şikâyeti denetimi ikincil niteliktedir.³⁶ Bu durum Anayasa'nın 148. maddesinin 3. Fıkrasının son cümlesinde "*Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır*" şeklinde ifade edilmiştir.

İspanya'da "amparo başvurusu" (recurso de amparo) olarak adlandırılan bireysel başvuru yolunun temel amacı, olağan kanun yollarının temel hakların korunmasını gerçekleştirmediği durumlarda bunların korunmasını sağlamaktır. Demek ki bireysel başvuru yolu ancak olağan kanun yollarından bir sonuç alınamaması halinde söz konusu olabilir.³⁷

³⁵ **Bkz.** Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük madde 39/2.

³⁶ KILINÇ, Bahadır, "*Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru (Anayasa Şikâyeti) Kurumu ve Türkiye Açısından Uygulanabilirliği*", Anayasa Yargısı, Sayı 25, 2008, s. 24-25.

³⁷ ESEN ARNWINE, Selin, "*İspanya'da Bireysel Başvuru Yolu*", AÜHFD, Cilt 52, 2003, Sayı 4, s. 249-250.

Bireysel başvurunun olağan kanun yollarının zorunlu bir devamı şeklinde anlaşılmasını ya da ülkemizde (yargılama faaliyetine henüz başlamamış olsa da istinaf kanun yolu da dahil edilecek olursa) dördüncü derece kanun yolu olarak görülmesini engellemek, ikincil nitelikte olduğunun daha iyi anlaşılabilmesini sağlamak için dava vekâletnamesinin genel kapsamına dahil olan olağan kanun yollarına başvurmadan farklı olarak ikincil nitelikteki bu kanun yoluna başvurmak için özel yetkinin aranması kanaatimizce daha uygun olacaktır.

2. 2. 2. 3. Bireysel Başvurunun Olağanüstü Bir Başvuru Yolu Olması

Kılınç'a göre³⁸, Bireysel başvuru ya da anayasa şikâyeti, temel hak ve özgürlükleri yasama, yürütme veya yargı organlarının işlemleri tarafından ihlal edilen bireylerin başvurdukları *olağanüstü bir kanun yolu* olarak tanımlanabilir.

Anayasa şikâyeti ek bir kanun yolu olmayıp, olağandışı bir kanun yoludur. Buradaki denetim alanı, spesifik anayasa hukukunun ihlali ile sınırlandırılmıştır.³⁹ Bireysel başvuru yolu, hukukun tüm alanları için objektif bir değer düzeni oluşturan, temel hakların içeriğinin açıklanması ve her türlü devlet gücünün denetimi amacına yöneliktir.⁴⁰

Almanya Federal Anayasa Mahkemesi, kararlarında Anayasa şikâyetinin olağanüstü bir hukukî çare olduğu ve genel mahkemelerin de temel hakları korumakla yükümlü olduğunu vurgulanmaktadır.⁴¹

“*Davaya vekâletin kanuni kapsamı*” başlıklı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 73. maddesinin “*Davaya vekâlet, kanunda özel yetki verilmesini gerektiren hususlar saklı kalmak üzere, hüküm kesinleşinceye kadar... yetkiyi kapsar.*” hükmünden anlaşılacağı üzere, kanun yollarına ilişkin başvuruda özel yetki aranması gereken hallerle ilgili olarak kanununkoyucu taktirini *kesinleşmiş hükümlere karşı gidilecek kanun yollarında* özel yetki arama şeklinde kullanmıştır. “Vekilin davaya vekâlette genel yetkisi hüküm kesinleşmesine kadar devam eder”⁴². Bunun en belirgin örneği, Hukuk

³⁸ KILINÇ, Bahadır, **a.g.m.**, s. 23.

³⁹ HASSEMER, Winfried, “*Anayasa Şikayetleri ve Buna İlişkin Sorunlar (Almanya’da Temel Hak Şikayeti Hakkında Rapor)*”, Anayasa Yargısı, Sayı 21, s. 168.

⁴⁰ GÖREN, Zafer, “*Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof.Dr. Şakir Berki’ye Armağan, Cilt 5, 1996, Sayı 1-2, s. 304.

⁴¹ GÖZTEPE, Ece, *Anayasa Şikayeti*, Ankara, AÜHF Yayınları, 1998, s. 77.

⁴² KARATAŞ KAYHAN, Eda, *Medeni Usul Hukukunda Davaya Vekâlet*, (Danışman: Prof.Dr.

Muhakemeleri Kanunu madde 74'te özel yetki aranmasını gerektiren haller arasında sayılan "yargılamanın iadesi" yoludur.

Bireysel başvuru, **olağanüstü** bir kanun yolu veya hukukî çaredir. Temyiz veya istinaf benzeri bir başvuru olmadığı gibi, temyiz veya istinaf sonrası olağanüstü bir temyiz fırsatı da değildir.⁴³ **Olağanüstü kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesinde özel yetki aranması yönündeki kanunkoyucunun iradesine bakıldığında, şüphesiz ki kesinleşmiş hükümlere karşı gidilecek olağan üstü kanun yolu/ hukukî çare olan bireysel başvuruda da özel yetki aranması Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun madde 73 ile getirdiği hükmün mantığına uymaktadır.**

2. 2. 2. 4. Bireysel Başvurunun, Anayasa Hukukunun Kendine Özgü Objektif Bir Hukuksal Koruma Aracı Olması

Anayasa şikâyeti, başka yollarla giderilemeyen temel hak ihlallerini ortadan kaldırmaya yönelik istisnai ve ikincil nitelikte bir başvuru yoludur. Yani **Anayasa şikâyeti mevcut kanun yollarının devamı değildir. Bu yol, yalnızca spesifik bir temel hak ihlalinin denetlenebileceği istisnai bir hukuk yolu**, olağanüstü bir hukukî çaredir.⁴⁴

Temel haklar devlet organları için doğrudan doğruya bağlayıcıdır ve devlet organları tarafından temel haklara uyulmasını güvence altına almak ve tek elden yorumlamak için "anayasa şikâyeti" (bireysel başvuru) oluşturulmuştur.⁴⁵

Anayasa şikâyeti kurumu bireysel hukukî korumanın yanında objektif Anayasa hukukunun korunması, yorumu ve geliştirilmesi anlamı ve amacını da içermektedir. Bu haliyle Anayasa şikâyeti aynı zamanda Anayasa hukukunun kendine özgü objektif bir hukuksal koruma aracı durumuna gelerek Anayasa dokunulmazlığının garantisini oluşturmaktadır.⁴⁶

Anayasa hukukunun kendine özgü objektif bir koruma aracı olan bireysel başvuru kurumunun Anayasa Yargısı sistemimize dahil edilmesi ile bireysel

Süha TANRIVER), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005, s. 110, (<http://tez2.yok.gov.tr/>, 12 Ağustos 2012).

⁴³ KILINÇ, Bahadır, **a.g.m.**, s. 25.

⁴⁴ SABUNCU, M. Yavuz, ARNWİNE ESEN, Selin, "Türkiye İçin Anayasa Şikâyeti Modeli Türkiye'de Bireysel Başvuru Yolu", Anayasa Yargısı, Sayı 21, s. 230.

⁴⁵ Hans- Wolfgang Arndt, *Öffentliches Recht* (Vahlen: Verlag Vahlen, 1983) 60, aktaran GÖREN, Zafer, **a.g.m. (Anayasa Hukuku)**, s. 300.

⁴⁶ GÖREN, Zafer, **a.g.m. (Anayasa Hukuku)**, s. 302-303.

başvuru, Anayasa dokunulmazlığının garantisi olacaktır. Bireyler Anayasa ile canlı bir diyaloga girecek; Anayasa hukukunun gelişmesine ve özellikle temel hakların yorumuna, güncelleştirilmesine katkıda bulunacaktır.⁴⁷

Anayasanın savunulması aslında bütün devlet organlarının ve her şeyden önce tüm mahkemelerin görevi olmakla birlikte Carl Schmitt tarafından oluşturulan “Anayasanın Bekçisi”⁴⁸ tanımlaması, temel hakların yorumu, uygulaması ve korunması Anayasa Mahkemesi kararlarının ana konusunu oluşturduğundan Anayasa Mahkemesi için kullanılmaktadır.⁴⁹

Tüm bu sayılanlar bireysel başvurunun (anayasa şikâyetinin) olağan kanun yollarından çok daha farklı olduğunu ortaya koymakla beraber bu kuruma başvuruda dava vekâletnamesinde özel yetki aranması, kurumun farklı niteliği de dikkate alındığında bireysel başvurunun özelliği gereğidir.

2. 2. 2. 5. Bireysel Başvurunun Objektif ve Sübjektif İşlevi

Bireysel başvurunun sübjektif ve objektif olmak üzere iki temel işlevi vardır: Sübjektif işlevi, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin anayasa yargısı yoluyla korunması; objektif işlevi ise, hukuk düzeninin korunması ve anayasa yargısı içtihatlarının geliştirilmesi olmaktadır.⁵⁰ Bireysel başvurunun objektif işlevi ağır basar denildiğinde, dava vekâletnamesinde özel yetkinin aranması elzem değildir. Çünkü mühim olan hukuk düzeninin korunması, iyileştirilmesi ise bunun için gerekli olan başvuruyu kimin yaptığının çok da bir önemi yoktur. Bireysel başvurunun sübjektif işlevi ağır basar denildiğinde, bireylerin öznel tatminleri ön planda olacağından başvuru yetkisinin kullanılmasında belli niteliklerin aranması bireysel başvurunun bu yönü ile bağdaşacaktır.

2. 2. 2. 6. Vekilin İşi Özenle Yapma Borcu

Özen borcu, vekilin vekâlet sözleşmesi ile üstlendiği işi, müvekkilin yararına sonuç doğuracak şekilde ifa etmesi ve müvekkilin zararına yol açabilecek her türlü davranıştan kaçınmasıdır.⁵¹

⁴⁷ GÖREN, Zafer, **a.g.m. (Anayasa Hukuku)**, s. 324.

⁴⁸ SCHMITT, Carl, *Der Hüter der Verfassung* (Berlin: Duncker & Humblot GmbH, 1931), aktaran GÖREN, Zafer, **a.g.m. (Anayasa Hukuku)**, s. 331.

⁴⁹ GÖREN, Zafer, **a.g.m. (Anayasa Hukuku)**, s. 331.

⁵⁰ KILINÇ, **a.g.m.**, s. 26.

⁵¹ AKİPEK, Şebnem, *Alt Vekâlet*, Ankara, Yetkin, 2003, s. 55; BAŞPINAR, Veysel, *Vekilin (Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Ankara, 2. Baskı, 2004, s. 153; KARAHASAN, Mustafa Reşit, *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Öğreti Yargıtay Kararları İlgili Mevzuat*, 2. Cilt, Ankara, Beta Yayınları, 2002, s. 1001; TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri İstisna (Eser) ve Vekâlet Sözleş-*

Vekilin özen borcunun kapsamına, vekilin sonucun meydana gelmesini engelleyecek davranışlardan kaçınması dahildir. Vekil, ifa etmeyi üstlendiği edimi yerine getirirken, sonucun gerçekleşmemesinden değil; ancak sonuca kavuşmayı sağlayacak hareketlerin özenle yapılmamasından sorumludur.⁵² Bir iş görme sözleşmesi olan vekâlet sözleşmesinde vekilin ifa etmeyi üstlendiği edim için gerekli her türlü tedbiri almaması halinde kusuru söz konusu olacaktır. Avukatlık Kanunu'nun altıncı bölümünün "*Avukatın Hak ve Ödevleri*" başlıklı 34. maddesinde "*Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak(la) ... yükümlüdürler.*" hükmü yer almaktadır. Aynı Kanun'un 134. maddesinde "*Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, mesleki çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır.*" denilmek suretiyle avukatın özen borcuna aykırı sayılabilecek bir davranışının ya da ihmalinin disiplin suçu teşkil edebileceği belirtilmektedir. Avukatlara verilecek olan disiplin cezaları ise "uyarma, kınama, para cezası, işten çıkarma, meslekten çıkarma" şeklindedir (Avukatlık Kanunu madde 135).

meleri, Vekâletsiz İş Görme, Cilt 2, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977, s. 199; YAVUZ, Cevdet, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul, Beta Yayınları, 7. Baskı, 2007, s. 642; ZEVKLİLER, Aydın, HAVUTÇU, Ayşe, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, 2007, s. 342; ÖZKAYA, Eraslan, *Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2005, s. 359; YALÇINDURAN, Türker, *Vekâlet Sözleşmesinde Ücret*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2007, s. 75. Aynı doğrultuda Yargıtay 1. HD, 18 Mart 2003 tarih, E.2003/1082, K.2003/2988 sayılı kararı: "*Borçlar Kanununun temsil ve vekâlet bağutını düzenleyen hükümlerine göre, vekâlet sözleşmesi büyük ölçüde tarafların karşılıklı güvenine dayanır. Vekilin borçlarının çoğu bu güven unsurundan, onun vekil edenin yararına ve iradesine uygun davranış yükümlülüğünden doğar. Borçlar Kanununda sadakat ve özen borcu, vekilin vekil edene karşı en önde gelen borcu kabul edilmiştir*". B.k.z. aynı doğrultuda Yargıtay 1. HD, 08 Mayıs 2003 tarih, E.2003/5153 sayılı karar, K.2003/5628; Yargıtay 1. HD, 06 Mayıs 2003 tarih, E.2003/3909, K.2003/5445 sayılı karar; Yargıtay 3. HD, 09 Eylül 1985 tarih, E.1985/2552, K.1985/5380 sayılı karar; Yargıtay 1. HD, 24 Kasım 1997 tarih, E.1997/13932, K.1997/15049 sayılı karar; Yargıtay 1. HD, 23 Şubat 2005 tarih, E.2005/837, K.2005/1805 sayılı karar; Yargıtay 1. HD, 09 Haziran 2003 tarih, E.2003/6215, K.2003/6884 sayılı karar, aktaran DEMİR YÜCE, Özlem, *Vekâlet Sözleşmesinde Tarafların Borçları*, (Danışman: Doç.Dr. Cemal OĞUZ), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 55, (<http://tez2.yok.gov.tr/>, 14 Ağustos 2012).

⁵² BAŞPINAR, Veysel, *Vekilin (Avukatın, Hekimin, Mimarın, Bankanın) Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu*, Ankara, 2. Baskı, 2004 s. 137, aktaran DEMİR YÜCE, Özlem, a.g.e. , s. 63.

Avukatlık Kanunu'nun "Görevi Kötüye Kullanma" başlıklı 62. maddesinde ise "Bu Kanun ve diğer kanunlar gereğince avukat sıfatı ile veya Türkiye Barolar Birliğinin yahut baroların organlarında görevli olarak kendisine verilmiş bulunan görev ve yetkiyi kötüye kullanan avukat, Türk Ceza Kanununun 257'nci maddesi⁵³ hükümlerine göre cezalandırılır." denilmiştir.

Tüm bu hükümler karşısında müvekkilin şikâyeti ile disiplin cezası alma ihtimali bulunan, hatta ifa etmeyi üstlendikleri edim için "gerekli tedbir" şeklinde görülebilecek olan bireysel başvuruda bulunmadıkları ve bu nedenle görevlerini ihmal ettikleri gerekçesi ile ağır ceza mahkemesinde Türk Ceza Kanunu madde 257'den yargılanma riski ile karşı karşıya olan avukatlar, elbette bu risklerden kendilerini muhafaza etmek için Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmak zorunda bırakılacaklardır. **Vekâletnamenin genel kapsamında kabul edilecek olan bireysel başvuru yolu vekâlet sözleşmesinde avukatın "özen borcu" olarak değerlendirilip avukatları her an bir disiplin suçu ya da ceza yargılamasının sanığı olma ihtimali ile karşı karşıya bırakmaktadır.**

2. 2. 2. 7. Anayasa Mahkemesi'nde Oluşacak İş Yüğü

Bireysel başvuru yolunu her ne ad ile olursa olsun kendi iç hukuklarında bir hukukî çare olarak öngören birçok ülkede bu başvuruları incelemekle görevli Anayasa Mahkemeleri ya da dengi yüksek mahkemeler yoğun iş yükü ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu başvuruların nihai olarak sonuçlandırılması birkaç yılı bulabilmiştir. Söz konusu gecikmeler ise kimi zaman zararın giderilmesini olanaksızlaştırmıştır. Ayrıca bireysel başvuru yolunda dahi olsa "makul sürede yargılanma hakkı" herkesin her yargılama sürecinde sahip olduğu temel haklarından. **İnsan hakkı ihlallerinin neden olduğu zararları telafi etmek ya da önlemek adına kabul edilen bu kurumda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 6 bağlamındaki "adil yargılanma hakkı"nın ihlali, kurumun amacı ve işleyişi arasında tezat yaratmaktadır.** Sonuçta tüm bu nedenler bireysel başvuru incelemelerini yapacak olan mahkemelerin saygınlığına da zarar vermektedir.

⁵³ Görevi kötüye kullanma

MADDE 257. - (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, **görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle**, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, **görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek**, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) (Mülga: 2/7/2012-6352/105 md.)

Bireysel başvuruda bulunmak dava vekâletnamesinin genel kapsamında kabul edilecek olursa disiplin cezası alma ya da görev suçundan dolayı yargılanma riski nedeniyle bireysel başvuruda bulunmak zorunda bırakılan vekiller, vekilliğini yaptıkları tüm dosyaları, kesinleşmelerinin ardından Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru ile göndereceklerdir. Bu durum da, başvurmakta hukukî yararı olsun ya da olmasın birçok başvuruçunun dosyasının Anayasa Mahkemesi'ne gelmesi demektir.

2. 2. 2. 8. Bireysel Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması

2. 2. 2. 8. 1. AİHM Kararlarında Bireysel Başvuru Hakkının Kötüye Kullanılması: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurularda başvuru hakkının kötüye kullanılması kabul edilebilirlik aşamasında başvurunun reddini gerektiren nedenlerdendir (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 35/3).

Bu kuralın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer almasındaki temel etken bireysel başvuru yolunun hakaret ve siyasal amaçlar için kullanımının önüne geçmek, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin gereksiz yere meşgul edilmesini önlemektir.⁵⁴

Başvuru hakkının kötüye kullanımının ne anlama geldiğini Strazburg Organları'nın kararları ışığında, siyasal propaganda amacı taşıyan, hakaret niteliği bulunan, denetim organlarını aldatmaya yönelik bilgiler içeren ve **ciddiyetle bağdaşmayan başvurular** olarak özetleyebiliriz.⁵⁵ Hiçbir ciddi iddialara dayanmayan, salt kişisel görüş açıklamalarına yer veren kişisel başvurular da hakkın kötüye kullanılması içeriğinde değerlendirilmek suretiyle reddedilmektedir. Bunun klasik örneğini 1968 tarihli X/ Federal Almanya başvurusu oluşturmaktadır. Bu başvuruda, trafik lambalarına itaat zorunluluğunun insanlık onurunu zedeleyici bir nitelik taşıdığı, bunun da Sözleşme'nin 3. maddesindeki işkence ve insanlık dışı işlemlere tabi tutulmama hakkını ihlal ettiği iddiasında bulunmuştur. Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, başvuruyu "hakkın kötüye kullanımı" içinde değerlendirmek suretiyle reddetmiştir.⁵⁶

⁵⁴ Cohen-Jonathan, La Convection européenne des droits de l'homme, Economica, Paris, 1989, as. 159; TRECHSEL, S. , La convention européenne des droits de l'homme, commentaire article par article, (Sous la direction de L.E. Pettiti- E. Decaux- P.H. Teitgen), 2. éd. , Economica, Paris, 1999, s. 637, aktaran ANAYURT, Ömer, *Avrupa İnsan Hakları Hukukunda Kişisel Başvuru Yolu*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2004, s. 239.

⁵⁵ AİHK, Req. No: 7604/76, 7719/76, 7781/77, DR, 14, s. 133, aktaran ANAYURT, Ömer, **a.g.e.** , s. 240.

⁵⁶ ANAYURT, Ömer, **a.g.e.** , s. 242.

2. 2. 2. 8. 2. Karşılaştırmalı Hukukta ve Türkiye’de Bireysel Başvuru Hakkının Kötüye Kullanması: Taraflar usulî haklarını iyi niyetli (bona fide)⁵⁷ bir şekilde ifade etmekle görevlidir. Bir başvurucu bu yükümlülüğü suiistimal ettiğinde Anayasa yargısının etkililiği bozulmaktadır. Bireysel şikâyet prosedürü insan haklarının korunması için çok önemli olmakla birlikte, bu tür istismar Anayasa Mahkemeleri’nce korunan Anayasal düzene zarar vermektedir.⁵⁸

Bazı ülkelerde **fuzuli şikâyetler** için para cezası öngörülmüştür. Mahkeme şikâyetin *mesnetsiz* olduğuna ya da *iyiniyet taşımadığı*na kanaat ederse tarafı cezalandırır ve böylece bu tür şikâyetlerin de mahkemeye getirilmeleri önlenmiş olur. “İspanya, Güney Kore”⁵⁹, Portekiz, İsviçre, Almanya ve Avusturya’da bu usul uygulanmaktadır.⁶⁰ Başvurunun kötü niyet taşınması, kötüye kullanılması ya da ölçüsüz davranma durumunda mahkeme ödeneye karar verebilir.⁶¹

Rusya Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün paragraf 9.4 hükmüne göre, eğer başvurucu Anayasa Mahkemesi’nin zaten bir karar vermiş olduğu konuya ilişkin bir başvuruyu tekrar ederse, bu konu hakkında onlarla olan yazışmanın sona erdirildiği haber edilerek kararın bir örneği başvurucuya bir kez daha gönderir. Aynı mesele ile ilgili aynı birey tarafından yapılan daha fazla şikâyet yanıtız kalacaktır. Diğer devletler, **istismarcı** başvuru sahiplerini para cezasına çarptırma imkânını kabul etmişlerdir.⁶²

Alman Federal Anayasa Mahkemesi’ne göre bir başvuru açıkça kabul edilemez veya dayanaksız ise ve makul olan hiç kimse bu başvuruda bir **başarı şansı görmüyorsa** kötüye kullanmadan bahsedilebilir.⁶³

⁵⁷ Örneğin, Ermenistan: Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanun’un 48. maddesi, Kazakistan: Anayasa Konseyi Hakkında Kanun’un 21. maddesi, aktaran HARUTYUNYAN Gagik at al. , **CDL- AD(2010)039rev.** , Paragraf 119, s. 34.

⁵⁸ HARUTYUNYAN Gagik at al. , **CDL- AD(2010)039rev.** , Paragraf 119, s. 34.

⁵⁹ KILINÇ, Bahadır, **a.g.m.** , s. 52.

⁶⁰ PIMENTEL, David, “*Dünyada Anayasa Şikayeti Uygulamaları*” , in *Bireysel Başvuru “Anayasa Şikayeti”*, Ankara, HUKAB, 2011, s. 72.

⁶¹ ESEN ARNWINE, Selin, **a.g.m.** , s. 265.

⁶² HARUTYUNYAN Gagik at al. , **CDL- AD(2010)039rev.** , Paragraf 119, s. 48.

⁶³ BverfG, NJW 1986, 2101 (Dörr, s. 182), aktaran AYDIN, Öykü Didem, “*Türk Anayasa Yargısında Yeni Bir Mekanizma: Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru*”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, 2011, Sayı 4, s. 166.

6216 sayılı Kanun'un 51. maddesinde “*Bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığı tespit edilen başvuruçular aleyhine, yargılama giderlerinin dışında, ayrıca ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasına hükmedilebilir.*” denilmek suretiyle bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması durumunda başvuruçunun para cezasına çarptırılabilceği belirtilmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün “*Başvuru hakkının kötüye kullanılması*” başlıklı 83. maddesinde “*Başvuruçunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında, ilgilinin ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilir.*” hükmü yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında ve karşılaştırmalı hukukta olduğu gibi ciddiyetle bağdaşmayan, fuzulî olan ya da başarı şansı olmayan başvuruları “*kötüniyetli başvuru*” olarak değerlendirip değerlendirmeyeceği uygulama ile kendini gösterecektir. 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesinde belirtilen “*bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması*”nın içeriği, İçtüzüğün 83. maddesi ile biraz daha açıklanmakla beraber İçtüzük'te geçen “*ve benzeri nitelikteki davranışlar*” ifadesinden başvuru hakkının kötüye kullanılması halinin İçtüzük hükmünde sayılı olanlarla sınırlı olmadığı, içtihatlarla yenilerinin ilave edilebileceği sonucuna varılmaktadır. Anayasa Mahkemesi kararları ile başvurunun “*kötü niyetli başvuru*” olarak değerlendirilebilecek olma ihtimaline binaen bireysel başvuruda dava vekâletnamesinde özel yetkinin bulunması zorunluluğunun önemi bir derece daha artmaktadır. **Kötüniyetli başvuruda bulunmak nedeniyle disiplin para cezasına çarptırılma ihtimaliyle karşı karşıya olan müvekkil açısından, kendisini borç altına sokabilecek bireysel başvuruda bulunma yetkisinin özel bir yetki ile vekile verilmesi yerinde olacaktır.**

2. 2. 2. 9. Bireysel Başvuru Yolunun Öneminin Anlaşılması

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunabilmek için iç hukukta tüketilmesi gereken son kanun yolu olan bireysel başvuruda, “*dava vekâletnamesinde özel yetkinin yer alması*”nın kabul edilebilirlik şartı olması ile bireylerin karşı karşıya oldukları duruma ilişkin farkındalıkları sağlanacaktır. Özel yetki aranması ile müvekkile bu özel yetkiye dair rızası sorulacak böylece kişi bu son iç hukuk yolundan haberdar olacaktır.

Bireysel başvuru yolunun kanun yollarından ayrı bir yol olduğunun ve öneminin anlaşılması amacıyla dava vekâletnamesinde özel yetki aranmalıdır.

2. 2. 3. Bireysel Başvuruda Bulunmak İçin Dava Vekâletnamesinde Özel Yetkinin Yer Alması Zorunluluğunun Kabulü Halinde Mevcut Dava Vekâletnameleri İçin Uygulanması Gereken Prosedür

Bireysel başvuruda bulunmak için vekâletnamede vekilin özel olarak yetkilendirilmiş olması gerektiği şartı aranacağı kabul edilirse böyle bir icazetin mevcut olmadığı durumda, yetkisiz vekilin yapmış olduğu işlemler müvekkil açısından sonuç doğurmaz. Vekâletnamesinde böyle bir özel yetki olmayan vekiller müvekkilleri adına bu yola başvuramayacaklardır. Vekâletnamede özel yetki olmaksızın bir başvuru yapılmış ise yetkisiz temsil durumu söz konusu olacaktır. Özellikle bireysel başvuru yolunun uygulamaya girmesinden önceki tarihte düzenlenen, bireysel başvuruda bulunmak açısından özel yetkinin yer almadığı dava vekâletnameleri ile yapılan başvurularda bu durum söz konusu olacaktır.

Bireysel başvuru, hakları ihlal edilenlere Anayasa veya yasayla tanınan bir *dava türü*dür.⁶⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 77’de ise *yetkisiz temsilci konumunda olan avukatın dava açması* hali düzenlenmiştir. Bireysel başvurunun da bir dava olma özelliği dikkate alındığında Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 77’nin vekâletnamede özel yetki olmaksızın bireysel başvuruda bulunulması durumuna uygulanmasında kanımızca, bir mahzur görülmemektedir. Kaldı ki 6216 sayılı Kanun’un 49. maddesinin 7. fıkrasında “*Bireysel başvuruların incelenmesinde, bu Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır.*” denilmek suretiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na atıf da yapılmış durumdadır.

Borçlar Kanunu’nun “Yetkisiz Temsilci” başlıklı 46. maddesinin 1. fıkrasında “*Bir kimse yetkisi olmadığı hâlde temsilci olarak bir hukukî işlem yaparsa, bu işlem ancak onadığı takdirde temsil olunanı bağlar*” hükmüne yer verilmiştir. Bu hükme binaen temsil edilen, yetkisiz temsilcinin hukukî işlemini onarsa işlem, temsilci yetkiliymiş gibi, yapıldığı andan itibaren temsil edileni bağlar.⁶⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 72’deki Borçlar Kanunu’nun temsile ilişkin hükümlerine yapılan atıf⁶⁶ düşünüldüğünde temsile

⁶⁴ KILINÇ, a.g.m. , s. 23.

⁶⁵ REİSOĞLU, Safa, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul, 16. Baskı, 2004, s. 124, FEYZİOĞLU, Necmettin, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt 1, 1976, s. 434, aktaran UYGUR, Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, Cilt I, Ankara, Şekçin Yayıncılık, 1. Baskı, 2012, s. 390-391.

⁶⁶ Davaya vekâlet hakkında uygulanacak hükümler

ilişkin Borçlar Kanunu madde 46/1 hükmü müvekkilin, yetkisiz vekilin yaptığı işleme icazet vermesinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 77 ile birlikte dayanılan norm olacaktır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 77'yi inceleyecek olursak: madde 77/1'de “*Şu kadar ki, gecikmesinde zarar doğabilecek hâllerde mahkeme, vereceği kesin süre içinde vekâletnamesini getirmek koşuluyla avukatın dava açmasına veya usul işlemlerini yapmasına izin verebilir. Bu süre içinde vekâletname verilmez veya asıl taraf yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçeyle mahkemeye bildirmez ise dava açılmamış veya gerçekleştirilen işlemler yapılmamış sayılır.*” hükmü yer almaktadır. Kanaatimizce, bireysel başvuru yolunda söz konusu duruma ilişkin boşluğun, bu düzenlemenin kıyasen uygulanması ile doldurulması mümkün olacaktır. Müvekkil, bir defaya mahsus olmak üzere tebligat gönderilerek durumdan haberdar edilmeli ve kendisine yetkisiz vekilin yaptığı bireysel başvuruya icazet vermesi için kesin süre verilmelidir. Bu süre içinde, müvekkil yetkisiz vekilin yaptığı işleme icazet verirse başvuru geçerli hale gelmeli; eğer icazet verilmezse başvuru, kabul edilebilirlik koşullarını taşımadığından reddedilmelidir.

Medeni yargıda müvekkil, yetkisiz vekilin yapmış olduğu işleme iki şekilde icazet verebilir: ya vekile, o işlem için gerekli özel yetkiyi içeren yeni bir vekâletname verilebilir ya da bizzat duruşmaya gelerek yetkisiz vekilin yaptığı işleme icazet verildiğinin mahkemeye bildirmesi ve bu durumun tutanağa geçirilmesi ile o işleme geçerlilik kazandırılabilir.⁶⁷ Durumun tutanağa geçirilmesinin ardından tutanağın altı müvekkile imzalatılır ve bu halde artık kişi tarafından vekile vekâletname düzenlettirilmesine gerek kalmaz.⁶⁸

MADDE 72- (1) Davanın vekil aracılığıyla açılması ve takip edilmesinde, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak üzere, 22/ 4/ 1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun temsile ilişkin hükümleri uygulanır. (Yapılan bu atıf, 12/ 01/ 2011 tarihli ve 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 8. Maddesi gereğince 11/ 01/ 2011 tarihli ve 6098 sayılı Borçlar Kanunu'na yapılmış sayılır.)

⁶⁷ KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul, 2001, s. 1305-1306; GÜRDOĞAN, Burhan, *Davaya Vekâlette Özel Mezuniyet Gerektiren Haller (Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar)*, Sempozyum, 14-16 Haziran 1976, İstanbul, 1977, s. 147-161), s. 161; TANRIVER, Süha, *Noterlik Açısından Vekâlet*, 2. Baskı, Ankara, 2001, s. 63; ADAY, Nejat, *Avukatlık Hukukunun Genel Esasları*, 2. Baskı, İstanbul, 1977, s. 118, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 147.

⁶⁸ KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul, 2001, s. 1271, aktaran SELÇUK, Seyhan, **a.g.e.**, s. 155.

Uygulama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde ise şu şekildedir: Kişinin ehliyet durumu ne olursa olsun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunma hakkına sahiptir. Taraf ehliyeti ve dava ehliyeti bakımından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi özel bir koşul getirmemekte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de özel bir koşul aramamaktadır.⁶⁹

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İç Tüzüğü'nün 45. maddesine göre, başvuru formu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 35'te belirtilen bireysel başvuruda bulunmaya hakkı olan kişiler tarafından ya da temsilcileri tarafından imzalanmış olmalıdır. Temsilci aracılığı ile yapılacak başvurularda yazılı olarak düzenlenecek *yetki belgesi* yeterli olacaktır. Yetki belgesinin yazılı olması, yetki verenin imzasını ve başvuru yetkisini içermesi dışında herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir.⁷⁰

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde başvurunun bir temsilci aracılığı ile yapılması durumunda başvuru dilekçesinde temsilcinin kimlik bilgilerine de yer verilmiş olması ve *yetki belgesi formunun* doldurulmuş olması gerekmektedir. Noter tarafından düzenlenen ve "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmaya ve beni temsile" şeklinde özel yetki içeren vekâletnameye dayanılarak başvuru yapmak, ileride doğabilecek itirazları önlemek bakımından daha uygun olacaktır.

Bu yolu bireysel başvuruya uyarlayacak olursak: Vekâletnamede özel yetki olmaksızın bireysel başvuruda bulunan yetkisiz vekilin bu işlemine ilişkin müvekkilin icazetini açıklaması, bireysel başvuruda bulunma yetkisini de içeren yeni bir dava vekâletnamesi düzenlenmesi ile olabilir. Fakat bu durumda noter masrafları nedeniyle başvuru yapanın mağdur olmaması için ikinci bir yol olarak: bireysel başvuruda bulunmak için dava vekâletnamesinde özel yetkinin yer alması zorunluluğuna ilişkin mevzuat düzenlemesinde, bireysel başvuru uygulamasının yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenmiş dava vekâletnameleri ile yapılan başvurularda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde bireysel başvuruda bulunmada olduğu gibi hazırlanan matbu bir yetki belgesi formunun doldurularak başvuru ya da

⁶⁹ Örneğin AİHK, on dört yaşındaki bir çocuk tarafından herhangi bir temsilci kullanılmaksızın ve velisinin izni almaksızın yapıldığı başvuruyu kabul etmiştir. AİHK, Req. No: 6753/74, X ve Y/ Hollanda, 19.12.1974, DR, 16, s. 105, aktaran ANAYURT, Ömer, **a.g.e.**, s. 173.

⁷⁰ Ankara Barosu İnsan Hakları Hukuku Araştırma Danışma ve Danışma Merkezi, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı ve Mevzuatı*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 3. Baskı, 2008, s. 326, s. 351.

vekili tarafından Anayasa Mahkemesi'ne ulaştırılması ile müvekkilin icazetini açıklanması sağlanmalıdır.⁷¹

2. 2. 4. Vekilin Bireysel Başvuruda Bulunabilmesi İçin Özel Yetki İle Yetkilendirilmiş Olması Zorunluluğuna Karşılaştırmalı Hukuktan Örnekler

Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne yapılan anayasa şikâyeti dilekçesi ekindeki belge listesine ilave edilmesi gereken belgeler içerisinde “*temsilcinin yetkisini onaylayan vekâletname veya diğer belge, ayrıca kişinin Anayasa Mahkemesi'nde bir temsilci olarak hazır bulunma hakkını onaylayan belgelerin suretleri*” yer almaktadır.⁷²

İspanya'da amparo başvurusunda dava süreci, davacının talebinin temsilcisi aracılığıyla bir dilekçeyle Anayasa Mahkemesi'ne verilmesiyle başlar. Amparo başvurusunun yazılı biçimde yapılması ve dilekçeye, davacının kim tarafından resmen temsil edildiğini gösteren belgenin de eklenmesi gerekir.⁷³

Almanya'da Anayasa şikâyetinde, temsil yetkisi veren vekâletnamede dava özellikle ve açıkça belirtilmelidir (Anayasa Mahkemesi Kanunu madde 22/11).⁷⁴

SONUÇ

Avukatların Rolüne Dair Temel Prensipler'de (Havana Kuralları)⁷⁵ “avukatın görev ve sorumlulukları” başlığı altında “Avukatlar müvekkillerinin haklarını korurken ulusal ve uluslararası hukukun tanıdığı insan haklarını ve

⁷¹ Her ne kadar yargılama usulündeki gibi müvekkilin bizzat duruşmaya gelerek yetkisiz vekilin yaptığı işleme icazet verdiğini mahkemeye bildirmesi ve bu durumun tutanağa bağlanması ile o işleme geçerlilik kazandırılabilmesi mümkün olsa da bireysel başvuru yolunda duruşma yapılması halini ve usulünü düzenleyen Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 74. maddesinden hareketle bireysel başvuruların dosya üzerinden inceleneceği genel kuralına ulaşılır. Bu genel kurala binaen her bireysel başvuru dosyası için duruşma yapılmayacağından duruşmada icazet verme usulünün tüm bireysel başvuru dosyalarında uygulanması imkânı yoktur.

⁷² RÜSTEMZADE, HANKİŞİ oğlu Ayhan, “*Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinde; Anayasa Şikâyeti ve İncelemesi*”, in *Bireysel Başvuru “Anayasa Şikâyeti*”, Ankara, HUKAB Yayınları, 2011, s. 217.

⁷³ ESEN ARNWINE, Selin, **a.g.m.**, s. 261.

⁷⁴ GÖZTEPE, Ece, **a.g.e.**, s. 96.

⁷⁵ 27 Ağustos- 7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da toplanan Suçların Önlenmesine Ve Suçların İslahı Üzerine Sekizinci Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiştir.

temel özgürlükleri yüceltmeye çalışırlar ve hukuka ve hukukçuluk mesleğinin kabul görmüş standartlarına, ahlaki kurallara uygun biçimde serbestçe ve özenle hareket ederler.” denilmiştir.⁷⁶ Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere, insan haklarının korunması konusunda bireysel başvuru mekanizmasının işleyişinde avukatlara da büyük görev düşmektedir.

Bireysel başvuru kurumunun sistematikliğinin sağlanması ve spesifik nitelikteki bu hukukî çare yolunun sorunsuz şekilde uygulanmasına devam edilmesi için kabul edilebilirlik şartlarının, en ufak sayılabilecek ayrıntıların dahi gözden kaçırılmasına izin verilmeksizin büyük bir dikkat ile belirlenmesi gerekmektedir. Her ne kadar toplumumuzda “kervan yolda düzülür” gibi bir deyiş mevcut olsa da bireysel başvuru yolunun iç hukuk sistemimizde yürürlüğe girmesi ile başlayan hukuk serüveninde küçük hatalar ya da ihmaller arkasından büyük sorunları getirebilir. Bu istenmeyen durumların meydana gelmesinin önlenmesi için, kanımızca öncelikli olarak yapılması gereken, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün “İçtüzüğün Değiştirilmesi” başlıklı 95. maddesine uygun olarak yapılacak içtüzük değişikliği ile başvuruların kabul edilebilirlik koşulları arasına dava vekâletnamesinde bireysel başvuruda bulunmaya ilişkin özel yetkinin yer alması zorunluluğunun eklenmesidir.

KAYNAKÇA

- ALANGOYA**, Yavuz, **YILDIRIM**, Kamil, **DEREN YILDIRIM**, Nevhis, *Medeni Usul Hukuk Esasları*, İstanbul, Beta Yayınları, 8. Baskı, 2011.
- ANAYURT**, Ömer, *Avrupa İnsan Hakları Hukukunda Kişisel Başvuru Yolu*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2004.
- Ankara Barosu İnsan Hakları Hukuku Araştırma Danışma ve Danışma Merkezi**, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı ve Mevzuatı*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 3. Baskı, 2008.
- AYDIN**, Öykü Didem, “*Türk Anayasa Yargısında Yeni Bir Mekanizma: Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 15, 2011, Sayı 4, s. 121- 170.

⁷⁶ ÇELİK, M. Lamih, *TBB Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatlık Meslek Kuralları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2011, s. 255.

- CİHAN**, Ali Hulki, *Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi*, (Danışman: Doç.Dr. Burak ÖZEN), İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- ÇELİK**, M. Lamih, *TBB Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatlık Meslek Kuralları*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2011.
- DEMİR YÜCE**, Özlem, *Vekâlet Sözleşmesinde Tarafların Borçları*, (Danışman: Doç.Dr. Cemal OĞUZ), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- ESEN ARNWINE**, Selin, “İspanya’da Bireysel Başvuru Yolu”, AÜHFD, Cilt 52, 2003, Sayı 4, s. 249- 271.
- GÖREN**, Zafer, “Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof.Dr. Şakir Berki’ye Armağan, Cilt 5, 1996, Sayı 1- 2, s. 299- 340.
- GÖREN**, Zafer, “Anayasa Şikayeti: Külfetsiz, Masrafsız ve Sonuçsuz?”, Prof. Dr. Ergun Özbudun’ a Armağan, Anayasa Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları, Cilt 2, 2008, s. 293- 337, (Anayasa Hukuku).
- GÖZTEPE**, Ece, “Türkiye’de Anayasa Mahkemesi’ne Bireysel Başvuru Hakkının (Anayasa Şikayeti) 6216 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi”, TBB Dergisi, 2011, Sayı 95, s. 13- 40.
- GÖZTEPE**, Ece, *Anayasa Şikayeti*, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1998.
- GÖZÜBÜYÜK**, Şeref, **GÖLCÜKLÜ**, Feyyaz, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ve Uygulaması Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İnceleme Ve Yargılama Yöntemi*, Ankara, Turhan Kitabevi, 8. Baskı, 2009.
- HARUTYUNYAN** Gagik; **NUSSBERGER** Angelika; **PACZOLAY** Peter, *Study On Individual Access To Constitutional Justice*, European Commission For Democracy Through Law (Venice Commission), CDL- AD(2010)039rev. , Study No 538/ 2009, Strasbourg, 27 January 2011 [Adopted by the Venice Commission at its 85th Plenary Session (Venice, 17- 18 December 2010)].
- HASSEMER**, Winfried, “Anayasa Şikayetleri ve Buna İlişkin Sorunlar (Almanya’da Temel Hak Şikayeti Hakkında Rapor)”, Anayasa Yargısı, Sayı 21, s.164- 178.

- İYİMAYA**, Ahmet, “*Temsil Yoluyla Bağitlanan Avukatlık Sözleşmesi İçin Özel Yetkinin Varlığı Zorunlu Mudur?*”, TBB Dergisi, 1993, Sayı 3-4, s. 362-384.
- KARATAŞ KAYHAN**, Eda, *Medeni Usul Hukukunda Davaya Vekâlet*, (Danışman: Prof. Dr. Süha TANRIVER), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- KILINÇ**, Bahadır, “*Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru (Anayasa Şikayeti) Kurumu ve Türkiye Açısından Uygulanabilirliği*”, Anayasa Yargısı, Sayı 25, 2008, s. 19- 59.
- KILINÇ**, Halil, *Açıklamalı İçtihatlı 6100 Sayılı HMK (Hukuk Muhakemeleri Kanun)*, Cilt I, Ankara, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2011.
- KUNIG**, Philip, “*Türkiye İçin Bir Örnek: Federal Almanya’da Bireysel Başvuru*”, in Bireysel Başvuru “Anayasa Şikayeti”, Ankara, HUKAB Yayınları, 2011, s. 37- 52.
- PEKCANITEZ**, Hakan, **ATALAY**, Oğuz, **ÖZEKES**, Muhammet, *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medenî Usûl Hukuku*, Ankara, Yetkin Yayınları, 12. Baskı, 2011.
- PEKCANITEZ**, Hakan, **TAŞ KORKMAZ**, Hülya, **MERİÇ**, Nedim, *Gereğçeli Hukuk Muhakemeleri Kanunu İlgili Mevzuat İçtihadı Birleştirme Kararları Anayasa Mahkemesi Kararları*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2011.
- PIMENTEL**, David, “*Dünyada Anayasa Şikayeti Uygulamaları*”, in Bireysel Başvuru “Anayasa Şikayeti”, Ankara, HUKAB Yayınları, 2011, s. 53-76.
- RÜSTEMZADE**, Hankişi oğlu Ayhan, “*Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesinde; Anayasa Şikayeti ve İncelemesi*”, in Bireysel Başvuru “Anayasa Şikayeti”, Ankara, HUKAB Yayınları, 2011, s. 202- 228.
- SABUNCU**, Yavuz, **ESEN ARNWINE** Selin, “*Türkiye İçin Anayasa Şikayeti Modeli Türkiye’de Bireysel Başvuru Yolu*”, Anayasa Yargısı, Sayı 21, 2004, s. 229- 246.
- SAV**, Atılâ, “*Anayasa Mahkemesi Kararlarında Savunma Ve Avukatlık Mesleği (Türkiye Barolar Birliğinin Anayasa Mahkemesine Sunduğu Görüş İle Birlikte)*”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 3, 2008, s. 169- 201.

SELÇUK, Seyhan, *Medenî Usul Hukukunda Dava Vekâletnameleri*, Ankara, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2011.

TUTUMLU, Mehmet Akif, *Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Ve İlgili Mevzuat*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2011.

UYGUR, Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, Cilt I, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2012.

UYGUR, Turgut, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, Cilt II, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2012.

YILMAZ, Ejder, *Hukuk Sözlüğü*, Ankara, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, 2005.

YILMAZ, Zekeriya, *Açıklamalı İçtihatlı 6100 Sayılı HMK (Hukuk Muhakemeleri Kanunu) ve Getirdiği Yeni Hükümler*, Ankara, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2012, s. 219.

ZORKİN, Valery, “*Rusya Federasyonu Anayasa Mahkemesi Uygulamasında Bireysel Başvuru*”, *Anayasa Yargısı*, Sayı 26, 2009, s. 283- 292.

<http://www.anayasa.gov.tr>

<http://www.ankarabarusu.org.tr>

<http://auhf.ankara.edu.tr>

<http://www.barobirlik.org.tr>

<http://www.kararevi.com>

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>

<http://pdf.gen.tr/ara/pdf>

<http://portal.ubap.org.tr>

<http://www.resmigazete.gov.tr>

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr>

<http://tez2.yok.gov.tr>

<http://www.tbmm.gov.tr>

<http://www.venice.coe.int>

